

ISTIROHAT BOG'LARINI KO'KALAMZORLASHTIRISHDA PEYZAJ USULLARIDAN FOYDALANIB LANDSHAFT DIZAYN YARATISH

Zokirov Dostonbek

O'rmon xo'jaligini rivojlantirish innovatsiya markazi ilmiy xodimi

Abidov Baxtiyor

O'rmon xo'jaligini rivojlantirish innovatsiya markazi ilmiy xodimi

Ushbu tezisda, istirohat bog'larini ko'kalamzorlashtirishda Peyzaj uslubi hududning noto'g'ri usullaridan foydalanib landshaft dizayn yaratish haqida fikr va mulohazalar yuritiladi. Bog'lar tabiat va san'at o'zaro bog'langan. Ularni ko'rganlarning barchasiga tasalli va ilhom baxsh etadi. Peyzaj dizayni - bu tabiiy elementlarning uyg'un kombinatsiyasi va ijodiy zukkolik. So'nggi yillarda Peyzaj usullari bog'ni ko'kalamzorlashtirish dunyosida mashhur bo'lib, tashqi makonni idrok etish uslubimizni inqilob qildi. Landshaft dizaynining murakkab dunyosini Klumba Rabatka Alley usullarining nuanslarini va ular oddiy bog'larni qanday qilib g'ayrioddiy san'at asarlariga aylantiradi.

Ko'kalamzorlashtirish — shahar hududida yashil tabiat zonalari yaratish uchun olib boriladigan ishlar majmui. Yashil zonalar xiyobon va bog'lardan tashkil topadi, mikroiklimni sog'lomlashtiradi, shamol tezligini pasaytiradi, chang va to'zonlarni tutib qoladi, havodagi zararli gaz va tutunlarni yutadi, shahardagi shovqinlarni kamaytiradi va shu kabi foydali tomonlarga ega. Ko'kalamzorlashtirish katta **estetik** ahamiyatga ega. **Poytaxt** va yurtimizning boshqa shaharlaridagi istiqomat qilayotgan aholi soni oshib borayotgani, yirik **sanoat korxonalarini** yildan yilga ko'proq ishga tushurilishi, shahar ko'chalarida harakatlanayotgan **avtomobillar** soni ortib borishi hisobga olinsa, ekologik holatlar alohida e'tibor va mas'uliyat talab qiladi. Shahar **ekologiyasi**, aholi salomatligi ham bevosita ko'kalamzorlashtirish bilan bog'liq. Atrof-muhit musaffoligini ta'minlashda yashil olamning ahamiyati beqiyos. So'nggi yillarda shaharni qayta qurish, ko'kalamzorlashtirish va **obodonlashtirish** ishlari jadal olib borilayotgani sabab nafaqat poytaxtimizda, balki boshqa **viloyat** markazlarida ham shaharlarni yashil **maydonlarga** aylantirish ishlari tadbiiq etilmoqda. Ko'kalamzorlashtirilgan hududlarda havo harorati boshqa hududlarga qaraganda 16° salqin bo'lishi, 1 **gektar** hududdagi o'rmon yiliga 54 tonna chang ushlab qolishi bizga ma'lum. Shaharlar hududida shuningdek, turli-tuman **gullar**, *to'shama o'simliklar* ham yashil maydonlarni boyitib bormoqda.

Istirohat bog'lari va boshqa yashil obektlar qarilishda rejalashti-rishning uchta turi qo'llaniladi; muntazam uslub peyzaj uslubi va aralash uslublar.

Muntazam rejalashtirish keng to'g'ri yo'llar hududning geometrik shakllarga bo'linishi ekinzorlarning simmertik tarzida joylashtirilishi hovuzlar gulzorlar va

maydonchalarning to'g'ri geometrik shaklga ega bo'lishi; hiyobon va qator ekinzorlardan; shakl berilgan daraxt va butalardan foydalanish bilan tafsiflanadi. Rang sxemalari va teksturalari Klumba Rabatka Alley usullarining muhim jihatlari hisoblanadi. Gullar va barglarni hisobga olgan holda turli xil ranglar bilan tajriba qilinadi. Monoxromatik mavzular uyg'unlik hissi yaratadi, kontrast ranglar esa dramatiklik va hayajonni qo'shadi. Chuqurlik va vizual qiziqishni qo'shish uchun manzarali o'tlarning tikanli barglari bilan yonma-yon joylashgan qo'zichoq qulog'ining baxmal barglari kabi turli xil tuzilmalarni birlashtiradi. Balans va simmetriya Klumba Rabatka Alley dizaynining asosiy tamoyillari hisoblanadi. Elementlar markaziy o'qning har ikki tomonida aks ettirilgan nosimmetrik tartiblar tartib va xotirjamlik hissi yaratadi. Vizual muvozanatni saqlash uchun yo'llar va chegaralarning ikkala tomonida o'simliklarning balandligi va shakllarini muvozanatlanadi. Biroq, assimetriyaga teginish dinamik elementni kiritishi mumkin, bu bog'ning haddan tashqari rasmiy ko'rinishini oldini oladi.

Xulosa:

Bog'ni obodonlashtirishda Ko'kalamzorlashtirishning peyzaj usullari badiiy ifoda va tabiiy go'zallikning nikohini ifodalaydi. Ushbu usullarni qo'llagan holda, bog 'ixlosmandlari va landshaft dizaynerlari oddiy joylarni jozibali dam olish maskanlariga aylantirishlari mumkin. Gulzorlar, chegaralar va yo'llarning ehtiyotkorlik bilan tartibga solinishi, ranglar, to'qimalar va muvozanatni chuqur tushunish bilan birga, nafaqat ko'rinishga ega, balki terapevtik boshpanalar ham bog'larga olib keladi. Bog'dorchilik safarini boshlaganingizda, Ko'kalamzorlashtirishning usullarining abadiy tamoyillarini ko'rib chiqing. Ijodingiz gullab-yashnasin va bog'ingiz tabiat va inson tasavvurining uyg'unligidan dalolat beruvchi jozibali asarga aylanayotganini tomosha qilish mumkin.

References:

1. Sh. Mirziyoyev "Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi" O'zbekiston Tosh-2022. 322, -324 b.
2. Muxamedjonov A., Berdiev E. Manzarali daraxt-buta o'simliklar tavsifi, ko'paytirish, parvarishlash, shakl berish) Toshkent, ToshDAU Tahririyat-nashriyot bo'limi, 2018.-84 b.
3. Abdullayeva, M. T, Xabibullayeva, M. (2022). Ekologik ta'lim tarbiya yoshlar nigohida. Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS), 2(Special Issue 2), 180-185.
4. Qosimov O.S. Yaponiyada landshaft dizaynining shakllanishi // Yevropa biznes va ijtimoiy fanlar jurnali. – 2018. – T. 6. – №. 12. – PP. 30–35.